

พลิกโฉม...การบัญชีสำหรับเครื่องมือทางการเงิน

“ความพร้อมและผลกระทบในการปฏิบัติตาม TFRS 9”

นางสาวณิชนันท์ เมลาณนท์
ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประเทศไทยจะเริ่มบังคับใช้มาตรฐานการการรายงานทางการเงินกลุ่มเครื่องมือทางการเงิน (Thai Financial Reporting Standards: TFRS 9) ในวันที่ 1 มกราคม 2563 นี้ โดยที่ผ่านมานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น สภาวิชาชีพบัญชี ผู้สอบบัญชี สถาบันการเงิน (สง.) และธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ก็ได้ร่วมกันศึกษา สรรวจผลกระทบ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชนมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 เพื่อเตรียมความพร้อมในการนำมาตรฐาน TFRS 9 มาถือปฏิบัติในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ เพื่อช่วยสนับสนุนการเติบโตของระบบเศรษฐกิจไทย

มาตรฐาน TFRS 9 ครั้งนี้ ได้ปรับเปลี่ยนหลักการเกี่ยวกับการจัดประเภทและการวัดมูลค่าของเครื่องมือทางการเงิน และการด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงิน โดยมีส่วนที่สำคัญ คือ การกันเงินสำรองเพื่อรองรับผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากสินทรัพย์และภาระผูกพัน เช่น เงินให้สินเชื่อ เงินลงทุนในตราสารหนี้ สัญญาค้ำประกันทางการเงิน วงเงินที่ยังไม่ได้เบิกใช้ จากแนวคิดเดิมที่กันเงินสำรองจากความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว (Incurred Loss) เป็นการกันสำรองเพื่อรองรับความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (Expected Loss: EL) เพื่อให้เงินสำรองสะท้อนความเสี่ยงด้านเครดิตตลอดอายุของลูกค้า โดยกำหนดให้พิจารณาจากข้อมูลทั้งในอดีต ปัจจุบัน และเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (Forward-looking Information) โดยพิจารณากันเงินสำรองต่างกันตามสถานะหรือชั้น (Stage) ของลูกค้า สำหรับลูกค้า Stage 1 (กลุ่มที่มีความเสี่ยงด้านเครดิตไม่เปลี่ยนแปลงจากวันแรกของการให้สินเชื่อ) ให้กันเงินสำรองเพื่อรองรับความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นภายใน 1 ปีข้างหน้า (1-year EL) และลูกค้า Stage 2 (กลุ่มที่มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ) และ Stage 3 (กลุ่มที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ Non-performing loan: NPL) ให้กันเงินสำรองรองรับความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตลอดอายุของลูกค้า (Lifetime EL) ทำให้ สง. รับรู้เงินสำรองเร็วขึ้นตามสถานะของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป และงบการเงินสะท้อนฐานะที่แท้จริงอย่างทันการณ์

การจัดชั้นและการกันเงินสำรองตาม IFRS 9

Stage 1

(กลุ่มที่มีความเสี่ยงด้านเครดิตไม่เปลี่ยนแปลงจากวันแรกของการให้สินเชื่อ)

1-yr
EL

Stage 2

(กลุ่มที่มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ)

Life
time

Stage 3

(กลุ่มที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ : NPL)

EL

นอกจากนี้ งบการเงินจะมีการเปลี่ยนแปลงการแสดงผลการแบบใหม่ตามแนวทางการจัดประเภท และการวัดมูลค่าที่เปลี่ยนแปลงไป โดยในงบแสดงฐานะทางการเงินจะมีการเพิ่มบางรายการ เช่น สินทรัพย์/หนี้สินทางการเงินที่วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรขาดทุน (FVTPL) และงบกำไรขาดทุน จะมีการเปลี่ยนแปลงบางรายการ เช่น กำไร (ขาดทุน) จากการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินประเภทต่างๆ ผ่านกำไรขาดทุน (FVTPL) หรือกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (FVOCI) และผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงรูปแบบการประกอบธุรกิจ และวัตถุประสงค์ในการถือครองสินทรัพย์ของกิจการ หากมีวัตถุประสงค์ในการถือครองสินทรัพย์เพื่อมุ่งหวังกำไรระยะสั้น จะรับรู้กำไร/ขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าข้างงบกำไรขาดทุน (FVTPL) แต่หากถือเพื่อมุ่งหวังกระแสเงินสดและขายในอนาคต จะรับรู้กำไร/ขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าข้างงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (FVOCI) แต่หากถือเพื่อมุ่งหวังเพียงกระแสเงินสดตามสัญญา จะวัดมูลค่าด้วยวิธีราคาทุนตัดจำหน่ายและมีการกันสำรองตามที่กล่าวข้างต้น

นอกจากการแสดงผลการในงบการเงินที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว อัตราส่วนทางการเงินบางรายการก็จะมีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน เช่น (1) เงินให้สินเชื่อใน Stage 2 ratio อาจมากกว่า Special Mention (SM) ratio เดิม เนื่องจากขอบเขตการนับลูกหนี้ที่กว้างกว่า (2) Net Interest Margin (NIM) อาจกว้างขึ้นแต่ไม่มาก เนื่องจากการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยจากส่วนที่คาดว่าจะได้รับคืนของลูกหนี้ NPL

สำหรับข้อกังวลของลูกหนี้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่อาจส่งผลให้ภาระการกันเงินสำรองของ สง. เพิ่มขึ้นนั้น ก็อาจไม่ได้ส่งผลกระทบต่อมากนัก เนื่องจาก สง. สามารถปรับชั้นลูกหนี้ที่ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้ดีขึ้นได้ หากลูกหนี้สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ดังนี้ (1) ลูกหนี้ที่ยังไม่เป็น NPL สามารถปรับชั้นจาก Stage 2 เป็น Stage 1 ได้ หากลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้ติดต่อกัน 3 เดือน/งวด และ (2) ลูกหนี้ที่เป็น NPL สามารถปรับชั้นจาก Stage 3 เป็น Stage 2 ได้ หากสามารถชำระติดต่อกัน 3 เดือน/งวด และหลังจากนั้น หากลูกหนี้สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขใหม่ได้ และ สง. พิจารณาแล้วว่าความเสี่ยงของลูกหนี้ดีขึ้น หรือไม่มียอดหนี้คงค้าง ณ สิ้นเดือนที่ 9 นับจากวันที่ปรับชั้นลูกหนี้เป็น Stage 2 สามารถปรับเป็น Stage 1 ได้ ดังนั้น หากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้สามารถช่วยให้ลูกหนี้มีสถานะ และผลประกอบการดีขึ้น ก็จะช่วยให้ภาระการกันเงินสำรอง และผลประกอบการของ สง. ดีขึ้นด้วย

มาถึงตรงนี้ก็หลายคนอาจคิดว่าการนำ TFRS 9 มาใช้ จะส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และ ระบบ สง. เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกันเงินสำรอง ซึ่งจะเป็นภาระต้นทุนให้กับ สง. อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามี สง. กันเงินสำรองเพิ่มเติมสำหรับเงินให้สินเชื่อ Current Loan (CL) และ Possible Impaired Loan (PIL) ตามหลักการ EL ตั้งแต่ปี 2554 ซึ่งช่วยลดผลกระทบจากการกันเงินสำรองตาม TFRS 9 ที่จะเริ่มบังคับใช้ในปี 2563 นี้ โดยจากการติดตามผลกระทบของการนำ TFRS 9 มาใช้ พบว่า ณ วันแรกของการถือปฏิบัติตาม TFRS 9 ระบบ สง. มีปริมาณเงินสำรองเพียงพอรองรับการถือปฏิบัติตาม TFRS 9 ทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการปล่อยสินเชื่อมากนัก ประกอบกับภาวะตลาดที่มีการแข่งขันสูง และ สง. ต้องรักษารฐานลูกค้า ทำให้ผลกระทบจากการปรับดอกเบี้ยมีจำกัด ดังนั้น การเริ่มบังคับใช้มาตรฐาน TFRS 9 ในครั้งนี้ คาดว่าจะไม่กระทบต่อการปล่อยสินเชื่อของ สง. ในขณะที่จะช่วยส่งเสริมให้ สง. แสดงฐานะทางการเงินที่แข็งแกร่ง มีเงินสำรองเพียงพอเพื่อรองรับความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วย นอกจากนี้ งบการเงินของ สง. ไทยจะสอดคล้องตามสากล ซึ่งจะช่วยให้ระบบสถาบันการเงินมีความโปร่งใส น่าเชื่อถือ และสนับสนุนให้เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างยั่งยืน

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย